

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII

Izhaja enkrat mesečno — Naročnina letno za nečlane Din 18.— — Posamezna številka stane Din 1:50
Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. v Ljubljani VII

Vsebina: Uvodnik: Pravilno pojmovanje združništva. Angleži kot združni praktiki. — Domače žel. zadeve: Železničarjem! — Združništvo drugod: Kaj pišejo ruski združniki o sovjetsko-ruskim zadrugah? — Zajčjereja: O zajčjereji. Usnje iz kunčje kože. — Perutninarstvo: Nalezljive in nevarne bolezni kokoši. — Razno. — Kotiček uredništva. — Zahvala. — Gospodinjstvo: Uživajmo več medu! Pranje usnjenih rokavic. Mišja in mrčesna nadloga. — Iz združne trgovine.

Pravilno pojmovanje združništva. Angleži kot združni praktiki.

Prav mnogokrat se čuje iz ust nasprotnikov združnega pokreta, da so nabavljalne zadruga povsem isto kar trgovci, ker kupujejo in prodajajo blago, držec se pri tem trgovsko-konkurenčnega principa. Tudi med nami železničarji se dobe ljudje takega nazora. Da, na prvi pogled res izgleda, da so posli zadruga samo trgovskega značaja; toda če pogledamo stvari bolj v dno, pridemo do drugega zaključka. Treba je samo nekoliko poznati zgodovino združnega pokreta, pa smo si o koristih, ki jih donajajo združna podjetja na jasnem. O tem nas poučijo tudi razmere, ki vladajo na Angleškem, v domovini nabavljalnih zadrug.

V letu 1914. je štela namreč Anglija 1391 nabavljalnih zadrug s 3.054.297 člani. Promet teh zadrug se je gibal med 2000 do 2600 milijoni. V nadaljnih letih je sicer padalo število zadrug, naraščalo pa je število članstva. Zanimivo in umljivo! Male zadruga so se združile z večjimi, vsled česar se je promet dvigal v skoro neverjetne vsote. Toda če pomislimo, da se udeležuje v Angliji skoro polovica prebivalcev združnega gibanja, tedaj nam bodo razumljive visoke številke, ki prekašajo štirikratno vsoto letnega proračuna naše države.

Zelo zanimive podatke nam nudi zgodovina razvoja nabavljalnih zadrug na Angleškem. Kaj vse so znale ustvariti te celice! Naši ljudje tega ne bodo verjeli, a je vendar dejstvo.

Kdo ne bi rad stanoval v brezplačnem stanovanju? Prav gotovo vsakdo izmed nas, če že ne vsi, kar nas je na svetu. Toda v današnji gospodarski strukturi izgleda, da je nemogoče kaj takega; in

vendar je to mogoče! V mestecu Bonnybridge na Škotskem imajo prebivalci brezplačna stanovanja. Do tega so prišli, ker so prebivalci tega paradoksnega mesta zvesti odjemalci — konzumenti — nabavljalne zadruga, v kateri nabavljajo vsako najmanjšo potreščino. Zato so pa povračila — ali kakor jih tudi drugače imenujemo: dividende — tako visoka, kakor stanovanjska najemnina. Seveda moramo pripomniti, da so na Angleškem najemnine nižje kot pri nas. Potemtakem ne vplačujejo Bonnybridgani najemnin iz svojih mesečnih, odnosno tedenskih dohodkov, kakor je to splošen običaj.

Pomembno pa je, da angleške nabavljalne zadruga ne vračajo članom prebitka v celotnem iznosu, temveč se pretežni del doda rezervnemu fondu ali kakor Angleži pravijo: rezervnemu kapitalu. Iz tega fonda se namreč črpa potrebni denar v svrhu kritja stroškov za dobrodelne ustanove, za povečanje obrača, za propagando itd. Angleško združništvo ni le skoro najjačje podjetje te otočje države, ampak tudi najbolj bogato dobrodelno društvo. Kapital angleških nabavljalnih zadrug prekaša namreč vsoto 30 milijard dinarjev. Kar se tiče dobrodelnih ustanov angleških zadrug, naj omenimo le bolnice in okrevališča. Poleg tega delujejo zelo živahno zadruga, združna nakupovalna zveza in zveza britanskih konzumnih zadrug na vzgojnem in izobraževalnem polju, to je v ustvarjanju novih šol, z vpeljavo kurzov in z izdajanjem številnih časopisov. Baš pred kratkim časom je kupilo angleško združno založništvo ilustrirani tednik »Reynolds Illustrated Weekly«, kateri izhaja v 450.000 izvodih. Visoko kupno vsoto več desetih milijonov dinarjev so zbrali združniki potom prostovoljnih prispevkov.

Živahni propagandi angleških nabavljalnih zadrug na združnem polju je pripisati, da je našla ideja združnega gi-

banja odmev pri vseh stanovih obeh spolov. Celo v šolah se tvorijo skupine mladih združnikov, ki pridobivajo združnemu gibanju novih članov in vplivajo na nje, da ne zapravljajo prostega časa po nepotrebem, v brezdelju ali celo s škodljivimi zabavami, ampak v zdravi okolici združnih krožkov, ločeno za ženske in moške. V teh krožkih, ki obstojajo skoro pri vsaki zadrugi, se zbirajo združniki ter si kratijo čas na razne načine, s čitanjem, z igranjem, s predavanji in s sličnim, a žene razpravljajo o raznih vprašanjih, ki tangirajo ženo kot gospodinja in mater.

Toda združno gibanje na Angleškem še ni doseglo viška. Mogoče se nam zdi to, kar so doslej ustvarile angleške zadruga, največja možnost; pozabiti pa ne smemo, da so Angleži predvsem praktični ljudje, ki iščejo vedno novih načinov zaboljšanje eksistenčnih pogojev potom povečanja obsega združnega delovanja z namenom, da bi se oblagodarilo po možnosti čimveč ljudi. S tem namenom so ustanovile zadruga v letoviščih, kopališčih, zdraviliščih itd. podružnice.

Znano je prav gotovo vsakomur, da so cene živil v navedenih krajih neosnovano visoke. Posestniki hotelov in prodajal v teh krajih izrabljajo kupčijsko prilžnost z navijanjem cen v veri, da si iščejo zdravja v dragih letoviščih le premožni bolniki. Ta okolnost, ki jo ne morejo preprečiti stroge policijske odredbe, je bila vzrok, da si je le malo izvoljenih privoščilo zdravljenja v zdraviliščih in zato so se tu vsidrle podružnice angleških zadrug. **Združno gibanje stremi torej povsod za znižanjem cen in za nabavo potreščin po najpovoljniji ceni in kolikor mogoče dobre kakovosti.** Letovišča so torej za delovanje angleških zadrug hvaležno polje. Edina težkoča je obstojala v vprašanju povračil in to iz knjigovodstvenotehničnih razlogov, kajti letovanje je raz-

meroma kratko, a pribitki se izplačujejo koncem poslovnega leta, kvečjemu polletno. Toda tudi brez povračil so bile cene še vedno nižje v zadrugah, kakor v zasebni trgovini.

Zadružne trgovine so bile prve, ki so začele prodajati blago v netto-teži, to se pravi, da je kupec-zadružnik plačal resnično težo blaga, ne pa, kot se je dogajalo v privatni trgovini, da je kupec plačal z blagom tudi ovoj po blagovni ceni. Ta takozvan »pravi kupčijski obraz«, ki je veljal in še vedno velja kot princip nabavljalnih zadrug, je prisilil tudi privatno trgovino, da ni izrabljala konzumentov na opisani način. Nadalje je razvoj zadrug vplival na privatno trgovino v toliko, da se je morala zadovoljiti z bolj zmernim dobičkom. Spekulativna konjunktura v detajlni trgovini je prenehala.

Marsikaj bi lahko navedli iz zgodovine zadružnega razvoja, kar bi pričalo o veliki blagodati, ki jo nudi zadružništvo človeštvu. Angleži kot mirni in resni ljudje, katerih karakter se izraža v nacionalnem egoizmu, niso bili privrženci romantične blodnje, ki je odsevala samo v besedah za pobratimstvo človeštva, pač pa so dokazali z delom na zadružnem polju, kako treba pobratimstvo dejansko izvajati.

Domače železničarske gosp. zadeve

Železničarji!

Naša kreditna zadruga je uvedla takozvano zavarovalno štednjo, ki naj zasigura vsakemu železničarju in njegovi rodbini nek denarni kapital, izplačljiv ob nastopu gotovega življenskega dogodka (smrt, upokojitev, ko doseže sin ali hči 18., 19., 20. leto i. t. d.) ali po gotovem pogojenem času (po 5, 6, in 7 letih). Glavno pri tovrstni štednji je, da ne more vlagatelj dvigniti kapitala in obresti prej, dokler ni nastopil pogojeni dogodek ali čas, pa tudi ne v primeru, da neha z vplačevanjem pred pogojenim terminom.

Vsak vlagatelj dobi hranilnično knjižico, v katero se koncem leta vpišejo vplačani mesečni zneski in odpadajoče obresti.

Najmanjša mesečna vloga znaša 10 Din, ki se lahko zviša na 20, 30, ali več dinarjev, a vedno zaokroženo na cele desetine.

Sedaj se obrestujejo tovrstne vloge pri mesečnih vplačilih: od 10 do 40 dinarjev po 4½%, od 50 do 90 dinarjev po 5½%, preko 100 dinarjev po 7%.

Kdor se hoče posluževati zavarovalne štednje, dobi v zadružni pisarni, po pošti ali pri naših zaupnikih posebno izjavo, ki jo predtisku primerno izpolni, podpiše in pošlje kreditni zadrugi.

Zadružništvo drugod

Kaj pišejo ruski zadružniki o sovjetsko-ruskim zadrugah.

Tudi zadružništvo zahteva kot vsaka ideja duhovno doraslih ljudi, da ideja oživetorijo, realizirajo. Le redkokdaj se je udejavila ideja, če so jo s silo vtepali ljudem. Marsikaj dobrega se je na ta način zgubilo in mnogi ljudje so postali vsiljeni ideji prej nasprotniki kot pristaši.

Da je zgornja trditev resnična, nam dokazujejo gospodarske razmere v sovjetski Rusiji. O tem stanju, ki vlada v tej deželi in kako ruski sovjetski politiki odbijajo ljudi od zdrave zadružne ideje, poroča moskovski dopisnik lista »Socialistički Vestnik«. Izvajanja pisca zaslužijo največjo pozornost slehernega zadružnika in zadružnih krogov, kajti iz njih izhaja nauk, kako se ne sme mrevariti, napačno pojmovati zadružne ideje. Pisec pravi:

»Industrijska kriza v sovjetski državi je pritisnila svoj pečat tudi na zadruge, ki so v sovjetski Rusiji monopolna posredovalna inštanca blaga. Naraščajoče pomanjkanje živežnih potrebščin je omajalo načrte, s katerimi naj bi bila urejena vsaj delna preskrba potrebščin za delavce in ostale meščane velemesta Moskve. Medtem, ko se ne dobi v konzumnih družtvih najpotrebnejših živil, kot n. pr. moke, masla, jajc itd., se le-ta dobe pri trgovcih v poljubnih množinah, seveda le po zelo visoki ceni. Dolge vrste ljudi, slične »klačam«, ki si zagotove že pončiči prostor pred konzumno prodajalno, čakajo z upanjem, da dobe 1 liter mleka in osminko masla. Glasovi nezadovoljstva se širijo, toda sovjetski mogotci imajo gluha ušesa, kajti zapustila jih je popolnoma pamet in samo še sledijo poteku časa, pa naj ta deprinese to ali ono in upajo samo še na smiselno preskrbo, ki naj jo izvrši centrala. Istočasno pa odpirajo vladni mogotci v grupah nove državne in zadružne prodajalne; v zadnjih dveh mesecih je število teh naraslo na 400 in z dosedanjimi jih štejejo 600. Smešno bi bilo misliti, da bi dobili ljudje vsaj en dan po otvoritvi prodajalne blago, ki ga odneso, ozir. kupijo predprodajalci in trgovci, ki se po 3—4 skupaj združujejo v »truste«. Dvoje ali troje teh stoji v vrsti, ki čaka pred konzumno prodajalno, četrti pa prodaja v konzumni zadrugi kupljeno blago za dva, tri in celo štirikratno ceno. Mnogi trgovci, ki so morali zapreti svoje trgovine, se preživljajo na ta način.

Tudi so se pojavili na vseh trgih verižniki, kateri zahtevajo za ½, odn. 1 pud

(1 pud je enak 16,38 kg) koruzne moke do 310— Din, a za oves enako ceno, kakršno je imel v letih vojnega komunizma. Proti koncu zime in v začetku pomladi je začelo primanjkovati goriva. Vsled revščine, v kateri tičijo delavci, so si ti mogli nabaviti pri konzumnih družtvih kuriva le na kredit. Drv se sploh ni dobilo, s premogom je bilo še hujše. Vsled tega so bili delavci prisiljeni, da so udrli v prodajalne ter se polastili zaloga kuriva. Ob takih prilikah so grozili z dejanskim napadom prodajalniškimi uslužbencem. Državna policija, nazvana »čeka«, je morala večkrat intervenirati pri sličnih vpadih. Če pa so se kje dobila drva, so bila zelo draga.

Odveč bi bilo, če bi hoteli govoriti o obleki in obutvi, kajti perilo, obleke in čevlje si lahko privoščijo v sovjetski Rusiji samo boljše situirani ljudje. Slabo situirani meščani, odnosno oni, ki so brez sredstev — in ti tvorijo pri nas večino — se morajo odreči tem potrebščinam. Doslej so prejemale konzumne prodajalne potom »začrtanega gospodarstva« manufakturo, ki naj bi se prodala prebivalstvu. V zadnjem času pa ne odpade potom tega načina preskrbe niti 50 ovojev mesečno na vse mesto. Sukna in volnenega blaga se sploh ne dobi. Te vrste blago se neposredno pošilja tovarnam v svrhu izdelave oblačil. Za prosto prodajo torej ne pride v poštev. Male količine, ki jih je svoječasno prejemale delavstvo, se je polagoma zmanjševalo, dokler niso popolnoma prenehale. Nasprotno je v Rusiji danes na razpolago mnogo svile. Če zahteva n. pr. delavec ali pa njegova soproga v zadružni trgovini kotenino za srajce, ji takoj odgovore: »Kotenine ni, pač pa lahko dobite svilo v poljubni množini.« Platna sploh ne dobiš, ali pa je izredno drago. Čevljev je baje glasom govoric dovolj na razpolago, toda vsak zadružnik si sme nabaviti samo en par v enem polletju. Pač pa so na prodaj elegantni čevljički, kakršne nosi mesčno prebivalstvo, torej finejše kakovosti, a manj trpežni. Cena čevljev je zelo visoka, in sicer čevlji za gospode à 600— Din, za gospe à 900— Din. Usnja za podplate se ne dobi. Poskušalo se je urediti dobavo usnja zadrugam v taki množini, da bi si vsak zadružnik kupil vsaj en par podplatov v vsakem mesecu. Toda podplati so se prodajali za tri- in še večkratno ceno, kakor je notirala v zadružnih prodajalnah. Posledice tega? Na eni strani ljudje bosí, na drugi tisoči brezposelnih čevljarjev.

V tem strašnem gospodarskem položaju morajo vztrajati zadružni funkcionarji. Največ neprijetnosti, zaničevanja in žaljivk občutijo seveda nižji nastavljeni, kateri pridejo pri prodaji blaga v konzum-

nih zadrugah v direktno dotiko s konzumenti. Ali je potem kaj čudnega, če izmučena in izsušena ženica, ko vstopi v prodajalno, potem ko je celo noč prebila v vrsti in ji trgovski pomočnik pove, da nimajo niti kaplje olja, katerega želi ženica, zalučni steklenico pomočniku v obraz! Tako se obratuje v vseh konzumnih prodajalnah in taki prizori so na dnevnem redu.

Zločinski elementi prebivalstva izrabljajo vrste — »kače«, — ki stoje pred zadržnimi prodajalnami ter kradejo ljudem denar in živežne nakaznice, s katerim si potem nabavijo blago. Ti subjekti so posebno predrzni napram prodajalcem, poleg tega pa ščuvajo mase proti oblastem, konzumnim društvom, komunistom, judom itd.

Pod skrajno težkimi pogoji vrši službo osonbe v zadružnih prodajalnah, in sicer dnevno po 8, 9 do 16 ur. Plača pomočnikov znaša 40 do 68 rubljev mesečno, vodje prodajaln prejema do 90 rubljev mesečno, le prejemki vodij takozvanih univerzalnih prodajaln znašajo do 150 rubljev mesečno. Če vpoštevamo draginjo in vrednost červonca nasproti predvojni draginji in vrednosti rublja, vidimo, da znašat plača konzumnega funkcionarja 10 do 35 predvojnih rubljev. Če pomislimo, da sestoji družina takega funkcionarja iz povprečno treh oseb, potem si lahko predstavljamo, v kakšni bedi žive zadružni sovjetski funkcionarji.

Tudi ne smemo pozabiti, da so pri teh borih osebnih dohodkih prispevki za strokovno organizacijo in za razne javne organizacije obligatorni. Pri podpisovanju državnega posojila za industrializacijo dežele je bil delež zadružnih nastavljenec v obliki mesečne plače samo ob sebi umeven. Vse to karakterizira brez posebnega pojasnila življenje ruskega funkcionarja v konzumnih prodajalnah. Da sliko o revščini, ki vlada v sovjetski Rusiji, spolnimo, omenjamo le, da je poleg zgoraj označenih dajatev, predpisan visok državni davek; nadalje so najemnine za stanovanja izredno visoke, stanovanjska beda strašna. Da pri takem stanju obupujejo ljudje, je umljivo.«

(Op. uredništva: V sovjetski Rusiji je trgovina v rokah državne oblasti, ki stavi ljudem potreščine naprodaj potom konzumnih zadrug. Privatna trgovina, v kolikor jo oblasti tolerirajo, mora zmagovati težke pritiske, zadane ji od državnih organov. Na drugi strani glasom gornjega poročila — demontira državna uprava pravo zadružno osnovo.)

Zajčjereja

Naši ljudje se po večini ne bavijo intenzivno z rejo domačega zajca ali kunca, kljub temu, da ne stavlja kunec prevelikih zahtev glede prehrane, postrežbe in da potrebuje za prebivanje razmeroma majhen prostor. Nasprotno pa se bavi ljudstvo v drugih državah, kakor n. pr.: Angliji, Belgiji, Nemčiji itd. v velikem obsegu s kunčjerejo, kar donaša lepe postranske dohodke.

Nabava kuncev ni tako draga, da bi se je ne mogli omisliti in nam kunci že v enem letu povrnejo izdatke, ki smo jih imeli z njimi, in sicer s prodajo mladičev, kožuhov, ki se zelo dobro plačujejo in vrhu tega nam ne manjka nikdar zelo okusnega in redilnega mesa. V gori imenovanih državah se dobi kunčje meso, pripravljeno na različne načine, v vseh boljših restavracijah.

Vsak železničar, ki ima veselje in ljubezen do te živalice, bi si kolikor toliko opomogel, kar se tiče prehrane z mesom, ako bi se bavil z umno zajčjerejo. Posebno bi priporočali železničarjem na progi in bomo — če bo le mogoče — v to svrhu izdali lično brošuro o zajčjereji, v kateri bodo navedeni podatki, ki jih bo potreboval začetnik in tudi oni, ki se že bavijo z zajčjerejo.

Člani, ki se bavijo s to panogo reje, naj naslovijo na našo zadrugo vprašanja, tičočna se zajčjereje. Odgovore na vprašanja bomo priobčevali v »Zadrugarju«, v katerem bodo — po možnosti redno — izhajali tozadevni članki in v katerih se bo razpravljalo o različnih pasmah, o reji, o prodaji kožuhov itd.

Vsak zajčjerejec naj torej hrani »Zadrugarja« in naj ga vsakokrat vestno prečita.

Pripominjamo, da so zajčjerejci v Nemčiji organizirani v nemški zvezi zajčjerejcev. Zveza šteje nad 100.000 članov in izdaja lepo urejevan tednik »Alg. Kaninchen-Zeitung«, ki izhaja v Arnstadtu.

Kot sodelavca v tej panogi, ki jo uvrščajo v drugih državah vsled koristonosti med narodno-gospodarsko, je naša zadruga pridobila tovariša, ki se že dalj časa ukvarja z zajčjerejo.

K. S.

Usnje iz kunčje kože.

Marsikomu je to še nekaj novega in dobe se zajčjerejci, ki še niso nikdar poskušali, da bi ustrojili kunčjo kožico v koristno svrhu. Seveda se usnje iz kunčje kože razlikuje vsled različnih pasem po velikosti, debelosti in trpežnosti. Po tem, za kar se potrebuje, mora biti tudi ustrojeno. Tako ne moremo usnja, ki je strojeno z galunom, uporabiti za čevlje. Usnje za snažnje okenj mora biti drugače strojeno, ka-

kor usnje za različne torbice, denarnice itd. To je povsem stvar strokovnjaka — strojarja.

Pred vojno sem si dal napraviti več stvari iz kunčjega usnja. Uporabil sem za usnjene izdelke kožice kuncev, ki so bili zaklani v poletju in jih vsled tega nisem mogel porabiti za kožuhovino, ker je dlaka izpadala. Tudi kožice mladih kuncev sem dal ustrojiti za usnje.

Na raznih razstavah so bili taki izdelki povod mnogim debatam. Bilo je vedno mnogo občudovalcev za te usnjene predmete, pa tudi takih, ki so kimali kot neverni Tomaži. Naj navedem primer, kake predsodke imajo nekateri:

Leta 1910. smo priredili razstavo kuncev, kožuhov in usnjenih izdelkov. Seveda smo ob tej priliki tudi povabili domačega župana, da si ogleda razstavo. Bil je razočaran in se opetovano zelo laskavo izrazil o vsem. Njegovim vprašanjem ni bilo konca in posamezno je pregledal vsako pasmo. Najbolj so ga zanimali kunci velikih pasem. Končno se ustavi pri mizah, na katerih so bili razstavljeni posamezni izdelki. Še danes vidim, kako me pogleduje s pomilovalnim nasmehom, ko ogleduje in otipava čevlje, ki so izdelani iz kunčjega usnja.

»Čevlji iz kunčjega usnja? — Iz teh kožic? — No veste, nočem Vam kvariti veselja, gospod učitelj, toda zdi se mi, da so ti čevlji uporabni samo za dom; takih se vendar ne more nositi zunaj, kajti malo dežja in ostala bosta le še podplat in peta!«

Opozorim ga, da nosim take čevlje že nad dve leti, ki pa so bili že trikrat templani. Ni mi verjel! Prijel je kos takega usnja v roko: »Pa vendar ne iz takega usnja? Tega raztrgam z roko, kakor kos papirja.«

»Prosim, gospod župan, da preizkusite Vašo moč.«

»Tega ne storim. Ne rečem, da ni kožica uporabljiva za umivanje okenj, za copate. Toda za čevlje nikakor ne! Pogledjte te-le škornje, to je nekaj drugega, ne pa kunčje usnje!«

»Ti so od gospoda B., tudi iz kunčjega usnja, in sicer belgijskih orjakov.«

Ko mu pričujoči g. B. to potrdi, je še bolj začuden. V tem se približa nek čevljar, znanec župana, ki izreče kot strokovnjak svoje mnenje.

»Kunčje usnje ne morem in ne maram rabiti za čevlje!«

»No sedaj ste slišali mnenje strokovnjaka. Neuporabljivo!«

Mene je pogrelo pri tem in vprašam čevljarja: »Zakaj bi pa ne bilo usnje uporabljivo?«

»Takega usnja za čevlje ne morem uporabljati!«

»In zakaj ne? Tega ne razumem!« sem silil v njega.

»O gotovo, da tega ne razumete, zato pa jaz tembolj. Toda, da se jasneje izrazim: Iz kunčjega usnja ne morem izdelovati čevljev zato, ker se težko raztrgajo in pri usnju, ki se kmalu ne raztrga, nimam zaslužka.«

Župan se je presenečeno poslovil, mi pa smo bili zopet dobre volje.

Kunčje usnje je popolnoma mehko, zelo trpežno in radi tega tudi zlepa ne spoka. Kožice samcev so seveda bolj trpežne in v mnogih slučajih je kunčje usnje še premočno za gornje dele pri obutvi, posebno od starejših živali.

Kožic nam ni treba zametavati prav nobenih, ker se dajo za kako stvar še vedno uporabiti. Vsako kožico, potem ko smo zaklali živalico in odrli, napnemo z na notraj obrnjenim kožuščkom na zato pripravljeno koničasto deščico, da se dobro posuši. Kožica naj se suši le v senci na zračnem prostoru in ne na solncu ali pa celo ob peči. Kakor hitro so kožice suhe, jih potresemo z naftalinom in shranimo. Za napenjanje kožic si lahko sami napravimo pripravo iz dovolj močne in dobre žice, katero na sredini dvakrat okroglo zavijemo, da postane na konceh dovolj prožna. Priporočljivo je, da imamo več takih priprav, in sicer za različne velikosti kožuhov. Pomnimo, da ima vsaka kožica svojo ceno in nespametno bi ravnal, kdor bi ne cenil zajetih kožuščkov.

Perotninarstvo

—dk—

Nalezljive in nevarne bolezni kokoši.

1.) Kolera (kuga) kokoši. Znaki: bljuvanje, izredna žeja, smrdeči odpatki, omotica. Je zelo nalezljiva; se mora po zakonu prijaviti! Zdrave živali ločiti od bolnih. Bolne takoj zaklati in mrtve sežgati. Zdravim dati v vodo 3—5 g železnega (zelenega) vitriola (zelena galica). Razkužiti prostor, kjer se shajajo, pitne posode in korista s 3—4% lizolom. Bolezen je neozdravljiva.

2.) Davica (difteritis). Znaki: Nastopi v raznih oblikah. Prehlad in pika sta večkrat predhodnika bolezni. Koža jezika je bolj trda, rumena navlaka v grlu, nepravilno dihanje, večkratno odpiranje kljuna, kašljanje, kihanje, izbljuvanje vlečljivega, gostega smrdečega katara (sluzi), otekanje oči. — Zelo nalezljivo, se mora prijaviti! Bolne in sumljive živali takoj ločiti od zdravih. Nosne luknje izpirati z raztopino

kalijevega hipermanganata. Navlako v grlu večkrat namazati z 10% citronovo kislino (citronovo kislino kupi le v lekarni, ker v drogeriji ni čista in ima vedno primešan svinec, kar je slabo). Zalepljene oči izpirati z raztopino hipermanganata. Zelo bolne živali zaklati in sežgati. Kurnik in vse drugo dobro razkužiti.

3.) Jetika. Znaki: trudnost, vedno šepanje, žival je zelo suha, čeravno mnogo pojé, greben zelo bled. Pljuča imajo rumenkaste tvore. Ni ozdravljiva. Razkužiti vse! Za več časa staviti zdrave kokoši v drug kurnik.

4.) Nahod (nosni katar) in pika. Znaki: močno odtekanje sluzi iz nosnih odprtih, rdeča in otečena nosna sluznica, motne, mokre in zalepljene oči. Na koncu jezika počenja pika. Bolne in sumljive ločiti. Nosne odprtine in oči izpirati z raztopino kalijevega hipermanganata. Gorak kurnik, lahko krmo, piko večkrat namazati s 5% raztopino citronove kisline, dokler se da lahko odstraniti. S silo se pika ne sme odstraniti.

Razno

Sladkorni monopol? Zatrjujejo, da namerava vlada uvesti monopol na sladkor. S tem bi se mogel izločiti kvarljivi vpliv sladkornega trasta, ki po mili volji in ne oziraje se na svetovne tržne cene navija sladkor do čisto neopravičenih višin. Znano je, da je pri nas sladkor dražji nego v večini evropskih držav, ki ga morajo celo preko morja uvažati. Sladkorni mogotci izžemajo konzumenta in tlačijo cene surovini — sladkorni pesi. Z monopolizacijo bi bilo mogoče uvesti red na našem sladkornem trgu.

Svetovno produkcijo sladkorja za leto 1928/29 cenijo v Ameriki na 30,000.000 ton proti 28,316.000 tonam v prejšnji kampanji. Letošnja produkcija je rekordna.

Krušne karte v sovjetski Rusiji bodo pridržali tudi v gospodarskem letu 1929/30.

Kotiček uredništva

»Zadružni koledar« naše nabavljalne zadruga bo dotiskan predvidoma do konca novembra. Če ne bo nepredvidenih zadržkov, bodo prejeli člani koledar za l. 1930. v začetku decembra.

Zadružniki!

Naslovite eventualne pritožbe na upravni odbor zadruga! Če se Vam zdi v zadrugi kaj neprimerno, ali se Vam kaj pripeti, s čimer ne soglašate, uberite legalno pot

pritožbe, t. j. na upravni odbor zadruga! Upravni odbor skuša nedostatke, če se pojavijo pri nabavi blaga v prodajalni — tako v Ljubljani kot v Mariboru — itd., odstraniti. Zatorej eventualne pritožbe naslovite na pravi naslov!

Zadružniku J. L. Dopis radi pritožb je odstopil redakcijski odsek upravnemu odboru, Vaš drugi dopis bomo priobčili v prihodnji številki.

ZAHVALA.

Soproga pokojnega Rode Mihe, prog. preddelavca, se zahvaljuje vsem, ki so spremili umrlega k zadnjemu počitku.

Gospodinjstvo

K. F.

Uživajmo več medu!

Vrednost medu je med nami Slovenci vse premalo znana in upoštevana. Večina smatra med kot slaščico, enakovredno biškotu s kramarskega »štanta«.

V resnici pa je med vse kaj drugega. Med je izborna hrana, vsebujoča najboljšo in najbolj cenjeno sladkobo, med je prvovrstna hrana, ki osvežuje in krepi zdravo telo, ga ščiti pred boleznimi in nudi kot izborna medicina v slučaju bolezni izdatno pomoč.

Ni zadosti besedi, da bi se moglo primerno oceniti njega pomen za zdravega in bolnega človeka. Zapadne države, posebno Amerika, porabijo letno ogromne množine tega božjega daru.

Sladkor, ki se nahaja v medu, preide takoj v kri, dočim mora želodec navaden beli sladkor s pomočjo svoje kisline spremeniti najprej v škrob in šele po dolgi proceduri v invertiran sladkor, kakršen je med. Sladkor je nasiten, toda to ne pomeni, da dosti zaleže. Človek ima občutek, da je sit radi tega, ker ima želodec dosti dela s pretvarjanjem sladkorja. Tega občutka se nima po medu, ker je med lahko prebavljiv, oziroma ga sploh ni treba prebavljati, ker gre vse celotno brez kakih odpadkov v kri.

Delo in energija, ki se ju sicer porabi za prebavo drugih živil, se pri medu prihrani. Radi tega se po medu dosti hitreje proizvaja telesna moč, pa tudi duševni delavec začuti po zaužitem medu mnogo hitreje v sebi vračajočo se duševno silo.

Posebno priporočljiv je med kot hrana za otroke. Dnevno po 1 ali 2 žlički medu in videli boste, kako se bodo porudečila njih lica in kako ugodno bo vplivalo to na njihov telesni razvoj.

Med je izborna medicina, ker izdatno pomaga v mnogih slučajih. Pristni med ima

v sebi precej kisika in mravljične kisline in radi tega, ker preprečuje gnitje, je izborno desinfekcijsko sredstvo proti difteriji, gripi, bronhijalnemu in pljučnemu kataru, sploh pri vseh boleznih sluznih kožic.

Radi svoje lahke prebavljivosti je izborno zdravilo za živce. Zaužij zvečer čašo gorkega mleka in žlico medu in spal boš boljše kakor po dragih živilih, kakor so bromoral, ovokola itd.

Slabotne prebavne organe, bledolichnost in slabokrvnost je pozdravil pristen čebelni med v premnogih slučajih. Nekateri zdravniki so mnenja, da se z medom lahko prepreči resno obolenje na pljučnih boleznih, posebno ker zadržuje ali izleči jetiko v prvem stadiju njenega razvoja. Tako piše neki zdravnik: »Med ni samo dobra ogrevajoča hrana, ampak tudi močno okrepčevalno sredstvo, morebiti najboljše zdravstveno hranivo proti shujšanju in sušici!«

Nekaterim ne prija med, je »težak« za želodec. Večini pa med za želodec konvenira in direktno pomaga prebavljati, sicer težko prebavljivo hrano.

V najnovjšem času je znanstvenik Alin Calles dokazal, da se v medu nahaja znameniti element radij. Z ozirom na to pravi učenjak: »To dejstvo je velike važnosti, kajti radij je življenje in mi moramo radi tega uživanje medu, tako bolnim kot zdravim, bolj kot kdaj prej priporočati.« Posebno toplo bi bilo priporočati uživanje medu železničarjem pri izvrševanju njihove težke in naporne službe. Posebno v jesenskem in zimskem času jim bo nudil nadomestljivo hrano in oporo.

Ako zaužijemo, ko nas hudo zebe, le par žličk medu, bo občutek mraza izginil. Toplo pa nam postane po nekaj požirkih vročega lipovca z medom. (Vzemite na vožnjo s seboj vedno termoforko, napolnjeno s to tekočino!)

Nebroj je še drugih uporab medu kot zdravilo, katerih ne moremo tu navesti radi pomanjkanja prostora.

Vse navedeno pa velja le za pristen čebelni med. Ponarejen iz sirupa in drugih brozg napravljen med nima nobenega od naštetih učinkov. Zato kupujte med le od onih čebelarjev, o katerih ste prepričani, da prodajajo le pošteno pristno blago. Naša zadruga ima n. pr. med le od naših članov čebelarjev, zanesljivih mož, ter priporoča nakup istega. Je zajamčeno pristen ter se ga vsled letošnje dobre letine odaja po zelo nizki ceni.

Med je bil in ostane vsled njegove bogate vsebine najboljše, najbolj zdrava in tudi najcenejša hrana!

Rokavice iz usnja postanejo sčasoma trde, posebno, če so se zmočile. Mnogi jih perejo z milom, kar pa ni priporočljivo. Zatorej poskusi v bodoče prati rokavice iz usnja v mlačni vodi, kateri se je pridejalo nekaj soli. To je potrebno večkrat ponoviti, če se želi, da postanejo rokavice mehke.

Miši so marsikaki hiši velika nadlega in store našim gospodinjam mnogo nadlog. Če jih hočeš pregnati, natresi vse luknje, iz katerih prihajajo, z grenkimi mandeljni. Mandelje moraš preje drobno razrezati in jih pomešati z moko in sladkorjem.

Nekateri uporabljajo proti mišji nadlegi tudi oleandrovo suho listje, ki ga stolčejo v prah, zmešajo s suhim peskom ter nasujejo v mišje luknje. Oleandrov duh ne morejo namreč miši prenesti.

Neprijeten mrčes so tudi molji. Da jih preženejo, uporabljajo terpentinovo olje, in sicer takò, da ž njim namažejo cmaro, v kateri hranijo perilo in obleko

Iz združne trgovine

Otrokom za zimo nepremočljive čevlje in ne bodo se prehladili!

Najprimernejše čevlje kupite v naši nabavljalni zadrugi! Čevlji so iz prvovrstnega materijala, čedno in solidno izdelani in najcenejši!

Železničarske čepice — oblika in distinkcije kakor predpisano — prodaja najcenejše naša zadruga. Blago naročamo iz inozemstva. Blago in materijal je prvovrsten, ščit iz usnja.

Cena je za izdelavo in materijal zelo nizka.

Naše člane opozarjamo na

OVRATNIKE,

ki so platneni in pregnirani in se dajo čistiti kakor oni iz gumija. Cena Din 25.—. Priporočamo nakup!

Prvovrstno kislo zelje prodaja zadruga po ceni Din 2.— za kilogram. — Dobro bo že sredi decembra. Za pošiljke na progo prosimo, da priložite embalažo, morda sodčke po 50 kg.

Premoga kljub vsem urgencam in intervencijam ne moremo dobiti. Skoro vsega porabi železnica za stroje in za rezervno, ki si jo hoče napraviti. Dobili bi pa dnevno lahko 2 do 3 vagone kočevskega kockovca. Ker ni izgleda, da bi dobili pred januarjem ono množino premoga iz Trbovelj, ki smo jo naročili že oktobra, svetujemo članom, da sežejo po premogu iz Ko-

čevja, da ne bi bilo nepravilno kakor lansko zimo. — Opozorili smo poleti članstvo mnogokrat, da naroči premog. Kdor se je poleti ž njim založil, je sedaj brez skrbi.

Prvovrsten ajdov med po Din 16.— za kilogram.

Gosi in purani. Naročila se sprejemajo do 15. decembra.

Prejeli smo prekajeno goveje meso, 1 kg stane Din 20.—

Za Miklavža priporočamo:

Fige dalmatinske, kg Din 6.—.

Rožiče, kg Din 7.—.

Slive suhe, kg Din 6.—.

Hruške suhe, kg Din 5.60.

Kekse, kg Din 24.—.

Novo vpeljeno blago:

Slaniki novi, kom. Din 2.—.

Zelje kislo, kg Din 2.—.

Zelje v glavah, kg Din 0.60.

Orehi celi, kg Din 10.—.

Svečice božične, karton Din 4.80.

Svečice čudežne, karton Din 1.80.

TERMIN ZA BOŽIČ

Samo za Ljubljano dne 18. dec. 1929.

Cenik živil za mesec december 1929

Reklamirajte takoj po prejemu blaga!
Na poznejše reklamacije se ne bo oziralo!

Mlevski izdelki.

Moka pecivna, ostra Ogg	kg	3.80
Moka Og	„	3.80
Moka mehka (2)	„	3.50
Moka krušna (5)	„	3.30
Moka ajdova I a	„	5.60
Moka ržena	„	3.40
Moka koruzna iz činkvantina	„	2.40
Moka krmilna	„	2.—
Zdrob pšenični	„	4.—
Zdrob koruzni iz činkvantina	„	3.40
Otrobi koruzni	„	1.60
Otrobi pšenični	„	1.60

Testenine

Makaroni v kartonih	kg	11.—
Špageti v kartonih	„	11.—
Makaroni jajčni in polži	„	9.50
Makaroni domači in druge testenine	„	8.—

Zrnje

Riž I. vrste	kg	10.—
Riž II. vrste	„	7.50
Koruza v zrnju činkvantin	„	2.60
Koruza v zrnju debela za krmo	„	2.40
Kaša	„	4.60

Ješprenj	kg	5.—	Svinjski parklji	kg	8.—	Tekočine.		
Ješprenček	"	8.—	Svinjske glave brez kosti	"	20.—	Kis za vlaganje	liter	4.—
Fižol Ia	"	5.40	Med	"	16.—	Kis vinski	"	6.—
Fižol Ila	"	3.80	Sir Chalet I. a	kom.	3.50	Kis dvojno močan	"	4.—
Leča Ia	"	16.—	Sir Chalet II. a	"	2.—	Olje namizno	"	16.—
Leča domača	"	8.80	Sir trapist	kg	28.—	Olje bučno	"	17.—
Grah zelen	"	14.—	Sir polementalski I.	"	40.—	Olje olivno	"	20.—
Piča za kure	"	2.30	Sir polementalski II.	"	28.—	Malinovec à ½ l	stekl.	14.—
Sladkor			Sir Permazan	"	70.—	Rogaška voda à 1½ l	"	6.—
Sladkor v kockah	kg	14.10	Maggi	stekl.	11, 16, 27	Radenska voda à 1½ l	"	6.—
Sladkor sipa	"	12.60	Maggi na drobno	dkg	1.50	Grenka voda Fr. Jožefova	"	9.—
Sladkorčki (bonboni)	"	24.—	Juhan	stekl.	6, 12	Medica	liter	—.—
Sladkor v prahu	"	14.10	Juhan na drobno	dkg	1.10	Mošt sadni	"	—.—
Sladkor Kandis	"	18.—	Gorčica	kozarec	10.—	Potrebščine za perilo		
Sol.			Gorčica na vago	kg	24.—	Milo Benzit	kos	5.—
Sol morska	kg	2.75	Keksi v zavitkih	zav.	5, 6	Milo Schicht, terpentin	kg	17.—
Sol kreška	"	2.75	Keksi à 1 kg v zav. in na vago	kg	24.—	Milo Schicht	"	15.20
Kava			Napolitanke	zav.	15.—	Milo Zlatorog	"	14.—
Kava Perl	kg	66.—	Napolitanke vel.	kom.	1.—	Milo Zlatorog terpentin	"	16.—
Kava Portorico	"	64.—	Otroški piškoti	zav.	15.—	Milo Gazela	"	14.—
Kava surova I. vrste	"	56.—	Kvas	kg	36.—	Milo Gazela terpentin	kg	16.—
Kava surova II. vrste	"	44.—	Kocke za juho	kom.	1.—	Milo v kockah ala Marseill	"	15.—
Kava žgana	"	64.—	Kocke za juho v alum. lončkih à 25 kom.	lonček	25.—	Milo toaletno	komad	4—18
Kava žgana »Special«	"	74.—	Oblati	zavitek	13.—	Milo za britje	"	3.—
Kavne primesi.			Polenovka suha	kg	26.—	Milo za britje, okroglo	"	8.—
Kava Kneipp	kg	14.—	Slaniki novi	kom.	2.—	Soda za pranje	kg	1.80
Kava žitna	"	8.—	Guljaž goveji	škatla	9.—	Lug za pranje	"	4.—
Kava »Žika«	"	13.—	Jetrna pasteta	"	6.—	Pralni prašek Ženska hvala	"	2.50
Kava figova	"	20.—	Sardelna pasteta	"	7.—	Pralni prašek »Tri-soda«	"	3.50
Kava Enrilo	"	22.—	Čaj v dozah	doza	12, 24	Pralni prašek »Radion«	"	6.—
Kava Enrilo	škatlja	16.—	Čaj v zavitkih	zavitek	2—14	Pralni prašek »Persik«	"	6.—
Cikorija Franck	kg	18.—	Čaj na vago	kg	80.—	Pralni prašek »Labod«	"	7.—
Cikorija kolinska	"	17.—	Kakao holandski	"	36.—	Vrvi za perilo	kom.	16—60
Mast.			Paradižniki ½ kg 5.—, ½ kg 12.—			Druge potrebščine.		
Mast	kg	26.—	Marmelada doze à 1 kg in na vago	kg	20.—	Kalodont za zobe	tuba	6.50
Ceres, bel, rumen	"	26.—	Marmelada marelična	"	30.—	Krtače za ribanje	kom.	4.—
Čajno maslo Ia	"	52.—	Marmelada marelična	doza	32.—	Hranilniki	"	40.—
Čajno maslo Ila	"	46.—	Čokolada à ¼ 12.—, 1/10 5.—, 1/20 2.50			Omela za parkete	"	30.—
Kuhano maslo	"	44.—	Čokolada z lešniki	tabl.	2.50	Omela mala	"	14.—
Delikatese.			Dezert (narezek)	komad	2.50	Metle rižove vel.	"	17.—
Slanina soljena	kg	28.—	Limonadni prašek	"	1.—	Metle rižove male	"	14.—
Slanina »Tirolska« (mesnata)	"	32.—	Sadje in poljski pridelki.			Sveče velike in male	paket	8.50
Slanina krušna	"	26.—	Češplje suhe nove	kg	6.—	Slama za predsobe Ia.	komad	12.—
Slanina »Hamburška« (mesnata)	"	32.—	Hruške suhe maslenke	"	5.60	Slama za predsobe Ila.	"	4.—
Slanina prekajena debela	"	28.—	Jabolka štajerska	"	2.50—3.50	Muholovci	"	1.—
Slanina papricirana	"	28.—	Orehi celi	"	10.—	Prah za čiščenje obleke	zavitek	10.—
Salame ogrske	"	80.—	Rožiči celi	"	7.—	Šampon	"	3.—
Salama milanska	"	70.—	Mandelni Ia	"	44.—	Svečice božične	karton	4.80
Salama krakovske	"	36.—	Rozine	"	16, 24	Svečice čudežne	"	1.80
Salama letna	"	28.—	Limone	komad	1.—	Razno.		
Salame navadne	"	18.—	Fige v vencih nove	kg	12.—	Sardele v slani vodi, male	kg	12.—
Kranjske klobase	kom.	5.—	Fige dalmatinske	"	6.—	Sardele v slani vodi, velike	"	16.—
Reberca	kg	28.—	Rožičeva moka	"	8.—	Ribe morske sveže, vsak četrtak ali petek	po dnevni cenil	
Prekajeno meso	"	28.—	Civebi	"	14.—	Kruh dnevno svež	kg	4.—
Prekajeno carsko meso	"	28.—	Čebula	"	1.60			
Šunke	"	33.—	Česen	"	12.—			
Kračje	"	18.—	Krompir gorenjski	"	0.85			
			Zelje kislo	"	2.—			
			Zelje v glavah	"	0.60			

Izdajatelj: »Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji«. Telef. 2641.
Glavni in odgovorni urednik Kuret M., tisk
tiskarne Makso Hrovatin; vsi v Ljubljani.